

Tijdelijke verhooging van het invoerrecht op huishoudelijk aardewerk, porselein en glaswerk en op enkele soorten tegels.

204. 5.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 23 Januari 1928.)

Algemeene beschouwingen.

§ 1. Het oordeel, in het begin dezer paragraaf in het Voorloopig Verslag uitgesproken, als zou de indiening van het onderhavige wetsontwerp in strijd zijn met het standpunt, door Nederland ingenomen op de in 1927 te Genève gehouden internationale economische conferenties, moet volstrekt worden afgewezen.

Dit oordeel herinnert aan wat bij de jongste algemeene beschouwingen over de Staatsbegroting in § 9 van het Voorloopig Verslag werd opgemerkt, als zou de houding, door de Nederlandsche gedelegeerden in de voorbereidende ontwapeningsconferentie te Genève aangenomen, er ons land toe moeten nopen, het voorbeeld te geven en te toonen, dat het Nederland ernst is bij zijn medewerking aan het internationaal overleg, reden waarom de aanbouw van twee nieuwe onderzeeboten werd betreurd.

De Regeering heeft toen de juistheid van die redeneering betwist. Zij moet dit ook thans doen. Daar het noodig blijkt, moge haar opvatting te dezer zake nog eens kort worden weergegeven.

De Nederlandsche Regeering zou niets liever zien dan dat alle invoerrechten, voor zoover niet évenwijdig loopend aan een in het binnenland geheven accijns of geheven van zuiver-uitheemsche producten, door internationaal overleg finaal werden afgeschaft. Zij zou het oogeblik, dat dit bereikt kon worden, zegenen. Zij zou er zelfs gaarne voor over hebben, dat de baten, die de schatkist thans uit de invoerrechten trekt, zouden moeten worden prijsgegeven en, door omwerking van het bestaande belastingstelsel, dekking voor het te lijden verlies in andere heffingen zou moeten gevonden worden. De duurzame verhooging van aller welvaart en de bevordering van de goede verstandhouding tusschen de volken, die van het slechten der tariefmuren het gevolg zouden zijn, zouden met dat fiscale offer niet te duur zijn gekocht.

Voorloopig is dit een onbereikbaar ideaal. Maar ook iedere stap in die richting, mits van weerszijden gedaan, kan op de warme toejuicing en de onvoorwaardelijke medewerking van de Nederlandsche Regeering rekenen. Nog onlangs heeft zij daarvan doen blijken in de aangelegenheid der in- en uitvoerverboden. Ook op het punt der invoerrechten is zij bereid toe te treden tot iedere inperkende regeling, ook van de verst mogelijke strekking, mits deze wederkeerig zij. Dat is het standpunt door Nederland te Genève ingenomen; tevens het standpunt dat aan de innige overtuiging van de Regeering beantwoordt.

Wat de Regeering echter niet wenscht, en ook nooit verklaard heeft te wenschen, noch te Genève noch elders, is zich eenzijdig te binden aan een gedragslijn die niet internationaal is aanvaard. Het zou noch in het belang van de eigen welvaart, noch in dat van de voortgaande ontwikkeling van het internationaal overleg zijn, zoo een land, dat den algemeenen vrijhandel onbeperkt vóórstaat, praematuur zich gebonden achtte aan regelen die de rest van de wereld vooralsnog weigert te aanvaarden.

Daar nu de inhoud van het onderhavig ontwerp, zooals de leden, in de vierde alinea van bladzijde 13 van het Voorloopig Verslag aan het woord, met juistheid opmerkten, in elk opzicht valt buiten den kring van het tot dusver internationaal overeengekome, moet critiek op dit ontwerp, ontleend aan het te Genève ingenomen standpunt, als onredelijk en ondoordacht worden afgewezen.

De Conferentie te Genève heeft zich gericht tegen de buitensporige tarieven, die in zeer vele staten na den oorlog werden ingevoerd, en heeft verklaard dat het noodig is, dat aan de stijging van die tarieven een einde komt en zij tot bescheidener afmetingen worden teruggebracht. Zij richtte zich mitsdien tegen de „superprotectie”. Ongetwijfeld zou niemand ter Conferentie er aan gedacht hebben een recht van 15 percent der waarde, dat bovendien een tijdelijk karakter draagt, als „buitensporig” aan te merken.

Aan een der vele studies, die in verband met de Economische conferentie zijn verschenen, getiteld: „Zollhöhe und Warenwerte”, samengesteld door het Oostenrijksche Nationale Comité van de Internationale Kamer van Koophandel, moge worden ontleend, dat bij invoer van de hierna volgende handelsartikelen in de hieronder genoemde landen naar de tarieven, die in Januari 1927 golden, rechten naar het gewicht werden geheven die, in percenten van de waarde uitgedrukt, het volgend beeld te zien geven:

Soort der goederen.	Landen van bestemming.							
	Denemarken.	Duitschland.	Joego-Slavië.	Rumenië.	Zweden.	Zwitserland.	Tsecho-Slowakije.	Hongarije.
Witte borden in aardewerk	40.6	26.3	97.6	17.1	40.5	97.6	65.9	58.5
Witte borden in porselein.	49	38.6	46	19.4	49	46	44	27.6
Eetserviezen in porselein	44.2	55.1	30.6	9.6	40.8	20.4	41.3	20.4
Waterglazen	20.2	73.8	23	38.4	46.1	38.4	15	14.6
Eenvoudig geslepen glaswerk	15	54.2	13.5	11.3	23	9.6	7.5	7.7
Alle goederen, vallende onder de rubriek: Aardewerk	38.6	35.1	47.7	15.8	33.5	37.5	59.1	32.6
Alle goederen, vallende onder de rubriek: Glas en Glaswerk	28.5	51.1	53.3	46.8	60	45.7	31.5	38.6

De rechten van al deze landen komen ver boven ons nieuwvoorgestelde tarief uit. Het éenige land, welks tarief daarmee blijktens dit geschrift zekere gelijkenis vertoont, is België.

Het behoeft geen betoog, dat in het licht van deze cijfers er geen sprake van kan zijn, dat het ontworpen tarief tot de „excessieve” zou behooren waarover te Genève het overleg gevoerd is. De ondergeteekenden zijn dan ook overtuigd, dat de thans voorgestelde verhooging reeds lang zal zijn vergeten vóórdat de hoog opgevoerde buitenslandsche tarieven het niveau van het Nederlandsche zullen hebben bereikt.

Doch niet alleen is het ontwerp niet in strijd met enig tot dusver bereikt resultaat van het internationaal overleg, ook binnen het terrein, door dat overleg vrijgelaten, beoogt het niet een nieuwen koers in te slaan. De Regeering is van meening, dat, zoo niet de conferentie van Genève, dan toch het Nederlandsch belang zich verzet tegen het prijsgeven van den vrijhandel en het aanvaarden van een politiek van nationale bescherming. Zij is van oordeel, dat het nadeel, hetwelk wij lijden van de tariefmuren, elders opgericht en door Genève niet geslecht, niet verzwakt maar versterkt wordt wanneer wij er onzerzijds muren tegenover plaatsen. Gezien de ligging, de grootte en

Tijdelijke verhooging van het invoerrecht op huishoudelijk aardewerk, porselein en glaswerk en op enkele soorten tegels.

de economische structuur van ons land, alsmede de plaats die dit inneemt in het internationaal verkeer, acht zij voor ons protectie als stelsel nadeelig, zelfs tegenover bureu die hun eigen nijverheid beschermen.

Het aanhangig ontwerp bedoelt dan ook *niet* te doen een eersten stap op den weg van het protectionisme; het beoogt *niet* het roer om te wenden; het wil *niet*, zoover Genève dit toelaat (en dat is helaas nog een heel eind), een politiek van bescherming inluiden.

Het bedoelt dit evenmin als in 1922 het Sigarenwetje en in 1923 het Schoenenwetje, waaraan soortgelijke booze bedoelingen werden toegeschreven en waarvan soortgelijke heillooze gevolgen werden gevreesd. Het komt den ondergeteekenden voor, dat de ervaring, met die wetjes opgedaan, tot eenige voorzichtigheid in het doen van zoodanige voorspellingen had behooren te leiden. Ook *dit* wetje wil slechts zijn de uitzondering die den regel bevestigt; de incidenteele voorziening, die misschien vijf jaar later, als zij lang uitgewerkt heeft, nog wel eens door een soortgelijke ten aanzien van een anderen tak van industrie kan worden gevolgd, — gelijk dit ontwerp komt vijf jaar na de uitvaardiging van het schoeneninvoerverbod, — maar die niet ten doel heeft noch tot gevolg zal hebben een wijziging van onze handelspolitiek. Het ontwerp beoogt een tijdelijken noodmaatregel *ad hoc* voor een bijzonder geval. In betekenis voor onze handelspolitiek zal het zelfs nog verre achter staan bij de tariefwetwijziging van 1924, waarvan op dit oogenblik toch vrij algemeen blijkt te worden aangenomen, dat zij onze vrijhandelstraditie niet verbroken heeft.

De misvatting, waarvan de leden blijk geven, die in het ontwerp zien „een noodlottigen stap op den weg van het protectionisme”, is voor de Regeering niet zeer verklaarbaar. Reeds in de rede van den eerst-ondergeteekende op 1 April 1927 in de Eerste Kamer, waarin hij een beschermende politiek afwees, werden de volgende woorden gesproken: „Ik wensch hier nog aan toe te voegen, dat ik de vervanging van het waarderecht door een gewichtsrecht voor de mindere soorten glas- en aardewerk, waarop in een adres en ook door één der geachte afgevaardigden is aangedrongen, niet a priori verwerpelijk acht, zoo de uitslag van het onderzoek een voorziening noodig maakt. Zooals dezer dagen een van de dagbladen, ik meen het *Algemeen Handelsblad*, heeft opgemerkt, zou men daarbij wellicht kunnen aannemen de splitsing tusschen duurder en goedkoop goed, die gemaakt is in het ontwerp-weeldeverteringsbelasting, welke splitsing in overleg met de industrie is tot stand gekomen.” Het artikel van het vrijhandelsgezinde orgaan, waarnaar verwezen werd en dat ten opschrift droeg: „het Maastrichtsche vraagstuk”, had er o. a. de aandacht op gevestigd, dat de Maastrichtsche industrie er zwaar onder gebukt ging, dat het minder waardevolle goed — de „tweede”, „derde” en „vierde keus” en de uitschotartikelen — wegens het buitenlandsche gewichtsrecht onevenredig hoog belast werd bij invoer in andere landen, en wegens ons waarderecht onevenredig laag bij invoer ten onzent. „Naar buiten gaat het moeilijk weg”, heette het, „maar binnen komt het zonder bezwaar..... Door deze ongelijkheid in behandeling wordt de Nederlandsche nijverheid inderdaad kunstmatig bij haar buitenlandsche concurrenten achtergesteld”. Dat dit euvel niet kon worden verholpen, door eenvoudig over de heele linie het waarderecht door een gewichtsrecht te vervangen, werd helder ingezien. Er zou moeten worden gedifferentieerd en daarbij zou misschien de onderscheiding van de weeldeverteringsbelasting kunnen worden gevolgd. Wanneer dan het gewichtsrecht maar matig bleef en bovendien aan eenige andere voorwaarden werd voldaan, vooral aan deze, dat aangetoond werd dat de binnenlandsche productie zoozeer zou kunnen worden vergroot dat een prijsstijging van de goedkope artikelen niet behoefde te worden gevreesd, dan zou — zoo luidde de conclusie — geen reden bestaan het verzoek af te wijzen.

Zooals de ondergeteekenden reeds in de Memorie van Toelichting hebben meegedeeld, is aanvankelijk in die richting de oplossing gezocht. Doch de differentieering bleek op groote prac-

tische bezwaren te stuiten. In een land als het onze, waar het vrijhandelsbeginsel verbiedt den knoop door te hakken door op bepaalde artikelen een gewichtsrecht te heffen dat met een buitensporig waarderecht gelijk staat, bleek voor de keramische industrie langs dien weg geen bevredigende regeling te treffen. Vandaar dat een reeds uitgewerkt vóórontwerp werd prijsgegeven en door een verhoogd waarderecht — dat toch nog aanmerkelijk lager is dan het in bijna alle landen geheven gewichtsrecht — aan het te recht gesignaleerde euvel althans eenigermate werd te gemoet gekomen. Alleen wat de uitschotartikelen betreft, werd aan de oorspronkelijke gedachte van de vervanging van het waarderecht door een gewichtsrecht vastgehouden. Het te dien aanzien voorgestelde vormt dan ook een der voornaamste elementen van het ontwerp.

Met het voorafgaande is uiteraard nog niet aangetoond, dat voor een noodregeling voldoende aanleiding bestaat. Het vervolg dezer Memorie zal te dien aanzien in nadere beschouwingen treden. Maar de ondergeteekenden vertrouwen met het voorafgaande wél duidelijk te hebben gemaakt, dat principieele koersverandering niet in hun voornemen ligt en dat zij zich met recht verwonderen over de wereldschokkende beteekenis, die aan dit eenvoudige wetje wordt toegekend.

Dat deze tijdelijke voorziening het algemeen beginsel onzer handelspolitiek niet raakt, moge ook blijken uit de uitlating van nog een ander vrijhandelsgezind orgaan, *de Nederlander*, die in haar nummer van 27 September 1927, — vóór de indiening dus van het ontwerp — na zich verklaard te hebben ten gunste van een gedifferentieerd tarief, voor zoover dit beperkt blijft tot hier te lande niet-geproduceerde artikelen, aldus voortging: „Maar — wanneer wij er anderzijds op letten hoeveel voorbereidend werk de samenstelling van zulk een minimum- en maximumtarief zal kosten; hoe twijfelachtig het resultaat daarvan zal zijn, als het eenmaal gereed is en gehanteerd wordt; hoe beperkt de werking er van wezen zal, daar het slechts voor een zeer klein aantal artikelen, niet hier te lande geproduceerd, zal gelden — en middelerwijl voor oogen zien dat een enkele tak van industrie, bij den tegenwoordigen stand van zaken, dreigt ten gronde te gaan, dan rijst de vraag of de Regeering geen termen vindt, om, in den geest van het bekende Schoenenwetje, bij wijze van uitzondering, hier of daar de behulpzame hand te bieden. Op het dogma van den vrijhandel toch staren wij ons niet blind als degenen, die ook tegen genoemd wetje hemel en aarde bewogen, terwijl het resultaat algemeen bevredigend was.”

Over het „dogma van den vrijhandel” zouden de ondergeteekenden niet in afkeurenden zin willen spreken. De leerstellige samenvatting van wat de practijk leert achten zij, ook op economisch terrein, nuttig.

Maar overigens blijkt ook uit de geciteerde uitlating, hoezeer ten onrechte het vrijhandelsbeginsel tegen een noodmaatregel als de voorgestelde wordt in geding gebracht. De principieele betoogen, die ook buiten de Kamer in dit verband zijn vernomen, schijnen dan ook reeds uit een oogpunt van elegantie te zondigen. Men richt geen kannonnades tegen een ééndagsvlinder.

De in het Voorloopig Verslag gedane vraag, of de keramische en glasindustrie de éénige industrie in Nederland is, die met zware buitenlandsche concurrentie te kampen heeft, wordt ontkennend beantwoord, al betwijfelen de ondergeteekenden, of alle in dit verband opgesomde bedrijfstakken in even ernstige mate gedrukt worden door in het buitenland vanwege de Regeeringen of vanwege concurrenten genomen maatregelen of toegepaste praktijken. Waar zij evenwel, in aansluiting aan hetgeen reeds in de Memorie van Toelichting werd medegedeeld, op willen wijzen, is de bijzondere positie, die de Zuid-Limburgsche keramische en glasindustrie inneemt. Van de Maastrichtsche fabrieksbevolking is van oudsher een hoog percentage op deze industrie aangewezen. De daling, die het aantal te werk gestelden in de latere jaren heeft vertoond, heeft haar schade-

Tijdelijke verhooging van het invoerrecht op huishoudelijk aardewerk, porselein en glaswerk en op enkele soorten tegels.

lijke werking reeds in ruimen kring doen gevoelen. Zoo deze daling, welke tot nog toe in vertrouwen op betere tijden kunstmatig binnen zekere perken is gehouden, verderen voortgang maakt, dan zal de welvaart van een heele streek daarvan een ernstigen terugslag ondervinden. Men heeft hier een soortgelijk verschijnsel, als destijds tot het Schoonenwetje aanleiding gaf, waarbij evenzeer het feit, dat de schadelijke gevolgen van den nood eener industrie in sterke mate gelocaliseerd waren en de slagen daardoor dubbel hard aankwamen, een beslissend gewicht in de schaal heeft gelegd.

De opkomst van het aanverwante bedrijf, waarin sanitair aardewerk wordt vervaardigd, vormt hier een onvoldoend tegenwicht. Deze afdeling, die naar verhouding minder arbeidskrachten vordert, zal niet in staat zijn het aantal arbeiders op te nemen, dat geleidelijk wegens gebrek aan voldoende orders in andere afdelingen, zoo geen verbetering intreedt, zal moeten worden ontslagen. Doch zelfs al ware dit anders, dan mag in dit verband toch ook wel de vraag gesteld worden, of de toestand op de Nederlandsche arbeidsmarkt zoodanig is, dat men het zou moeten betreuren, wanneer door behoud van oude, levensvatbare, maar door tijdelijke moeilijkheden ten ondergang neigende takken van industrie de werkgelegenheid ten slotte werd uitgebreid.

Drukt derhalve de Maastrichtsche keramische en glasindustrie door den invloed, dien zij heeft op de welvaart van Maastricht en omgeving, haar stempel op het economisch leven dier streek, zij is bovendien meer dan eenige andere getroffen geworden door de depreciatie van het ruilmiddel in verschillende Europeesche Staten. Zij ondervond na den oorlog in sterke mate de nadeelen van het waardeloos worden van de Mark. Niet alleen dat producten der keramische en glasindustrie tegen buitensporig lage prijzen konden worden ingevoerd, de val van de Mark was mede oorzaak, dat in Duitschland bestaande fabrieken op weinig kostbare wijze konden worden uitgebreid en nieuwe konden worden gesticht. En toen een daardoor ontstane overproductie haren weg naar het buitenland zocht, werd die vooral naar Nederland geloosd tegen prijzen, waarvoor de Nederlandsche fabrieken niet konden leveren. De Mark is intusschen gestabiliseerd, doch de overproductie laat nog steeds hare gevolgen voelen. Beter wellicht dan uit cijfers kan zulks voor sommige glassoorten blijken uit een artikel van de hand van dr. WALTER KÖRTING, te Leipzig, in de „*Sprechsaal*“, *Zeitschrift für die Keramischen, Glas- und verwandten Industrien*, van 19 Mei 1927, waarin de schrijver een schril beeld ophangt van de tegenwoordige markttoestanden die de afzetmogelijkheid van het glaswerk beheerschen en waarin hij voorts met betrekking tot het artikel porselein mededeelt, dat ten gevolge van den zwaren concurrentiestrijd een sterk kartel als het Verbond van Deutsche porseleinfabrikanten zich genoodzaakt heeft gezien, den prijsdwang, den peiler waarop zijn kracht gebaseerd is, door het vrijlaten van een deel der productie te laten vallen, terwijl het Verbond van Deutsche aardewerkfabrikanten elken prijsdwang voor zijn leden heeft opgeheven. In de verslagen van Deutsche fabrieken, waarin glas of porselein wordt vervaardigd, vindt men dan ook meer dan eens de mededeeling, dat de verkoopprijzen gedrukt en zeer onbevredigend zijn. Het is niet uitgesloten, dat in den loop der eerstkomende jaren verschillende dier fabrieken zullen moeten sluiten, doch waar zij trachten hun voortbestaan zoo lang mogelijk te rekken, verontrusten zij de markt door levering tegen niet loonnende prijzen.

Na den val van de Mark is de depreciatie van den Belgischen en Franschen frank gekomen, met de gevolgen van dien. De arbeiders in de Belgische en Fransche, doch ook in de Tsecho-Slovaaksche en Poolse fabrieken verdienen tijdelijk een aanmerkelijk lager loon dan de arbeiders in onze aardewerk- en porseleinfabrieken.

De Maastrichtsche industrie heeft tot nu toe voortgewerkt, ook al zijn er in bepaalde afdelingen aanzienlijke verliezen geleden. Maar ten slotte gaat elk fabrikant overwegen, of hij niet een verliesgevende branche uit zijne industrie moet uitstooten.

Moet hij daartoe overgaan en laat hij de productie varen, die veel handenarbeid vordert, dan zijn het in het bijzonder de werklieden, die daarvan het slachtoffer worden.

In antwoord op de vraag, wat de Regeering zal doen indien over drie jaren blijkt, dat het hoogere invoerrecht de bedrijven wel in staat heeft gesteld zich te herstellen, maar bij verlaging van het invoerrecht op het vroegere peil wederom verval wordt gevreesd en wat zal geschieden, indien het beoogde effect is uitgebleven en de bedrijven zijn blijven sukkelen, moge worden geantwoord, dat de overtuiging bestaat, dat drie jaren voldoende zullen zijn om de huidige moeilijkheden in het bedrijf te boven te komen, te meer daar inmiddels ook de omstandigheden in het buitenland zich zullen hebben gewijzigd en de abnormale concurrentie, zoo al niet geheel verdwenen, dan toch tot meer beperkte afmetingen teruggebracht zal zijn. Het is in het algemeen juist, dat een industrie, cenmaal door hooge invoerrechten geholpen, daarop gaat steunen en spoedig meent deze hulp niet te kunnen ontberen. Maar voor deze vrees bestaat geen grond, wanneer de industrie te voren weet, dat zij daarop niet steunen mag of kan, wijl aan het verhoogde invoerrecht een fatale termijn gesteld is, die niet zal worden overschreden. Na aanneming van het ontwerp zal voor de industrie niet minder reden (en méér kans) bestaan, zich op gezonde en soliede basis te vestigen, opdat de sinds den oorlog verbroken ontwikkelingsgang worde hervat.

In antwoord op de vraag om nadere toelichting van de opmerking in de Memorie van Toelichting, dat door buitenlandsche producenten veelal wordt geleverd tegen prijzen, welke tot op of beneden den kostprijs dalen, moge in de eerste plaats worden verwezen, behalve naar hetgeen in het hiervoor aangehaalde nummer van de *Sprechsaal* wordt vermeld, naar de ongekend lage waarden waarvoor sommige partijen porselein en aardewerk ten invoer worden aangegeven. Het is zelfs voorgekomen, dat eene wagonlading aangebrachte eetserviezen, elk bestaande uit 24 stuks, werd aangegeven tegen eene waarde van f 4 per servies; dat een gedecoreerd 16 deelig theeservies werd geleverd tegen f 1,75, een prijs, waaruit hier te lande zelfs het arbeidsloon niet kan worden bestreden. Bovendien kan men een inzicht krijgen in de abnormale prijzen, waarvoor naar Nederland wordt geleverd, indien men de gemiddelde waarde nagaat, waarvoor keramische artikelen en glaswerk in 1912 en in de jaren van 1920 tot 1926 werden ingevoerd.

Berekeningen hebben aangetoond, dat voor 1912 de doorsnede-kiloprijs, waarvoor wit aardewerk naar Nederland werd geleverd, 30 cent heeft bedragen. Die doorsnede-kiloprijs bedroeg blijkens de statistiek van den in-, uit- en doorvoer in de jaren 1920 t/m 1926 respectievelijk 62, 42, 35, 26, 27, 27 en 24,4 cent en over de eerste 4 maanden van 1927 23,1 cent.

Hieruit blijkt, dat terwijl alle factoren, waardoor de kostprijs der goederen wordt bepaald, zooals grondstoffen, brandstoffen, vrachten en in het bijzonder arbeidsloon, in 1926 hooger waren dan in 1912, niettemin de prijs, waarvoor in 1926 naar Nederland werd geleverd, belangrijk lager was dan die van 1912. Vergelijkt men den doorsnede-kiloprijs over 1926 met dien van 1923, te weten 26 cent, dan blijkt, dat in het jaar, waarin de gemiddelde kiloprijs sterk onder den invloed stond van valuta-invoeren uit Duitschland, de doorsnede-kiloprijs nog hooger was dan in 1926.

Voor gekleurd aardewerk was de gemiddelde kiloprijs in 1923 49, in 1926, 46,5 cent; voor wit porselein respectievelijk 54 en 55,7 cent; voor gekleurd porselein 65 en 68 cent; voor wandtegels 20 en 20 cent; voor glaswerk 55,5 en 63,3 cent. Men ziet hieruit, dat de gemiddelde kiloprijzen over 1926 voor enkele keramische artikelen lager zijn dan die over het valutajaar 1923, terwijl zij voor andere artikelen gelijk zijn gebleven of slechts zeer onbelangrijk zijn gestegen.

Een onderzoek naar de financiële uitkomsten der bedrijven, dat bezwaarlijk afdoende zou kunnen zijn zonder boekeninzage en accountantsdienst, is niet ingesteld, evenmin als bij vorige soortgelijke ontwerpen. Aannemelijk is gemaakt, dat in de be-

Tijdelijke verhooging van het invoerrecht op huishoudelijk aardewerk, porselein en glaswerk en op enkele soorten tegels.

trokken afdeelingen der industrie gedurende de laatste jaren niet onbelangrijke verliezen zijn geleden; dat dit een gevolg is van de in het buitenland nog steeds heerschende abnormale toestanden; en dat door een tijdelijke voorziening als de voorgestelde de industrie op adem zal kunnen komen, de opheffing van bepaalde onderdeelen, met daaraan gepaard ontslag van een belangrijk aantal arbeiders, zal kunnen worden vermeden, en een nieuwe opwaartsche gang zal kunnen worden verzekerd.

Van het aantal arbeiders, die in de Maastrichtsche keramische en glasindustrie worden gebezigd, volgt hieronder eene opgaaft naar de laatst bekende gegevens.

Werkzaam zijn bij de	
Sphinx in de Boschstraat	1725 arbeiders
„ te Limmen	541 „
Société Céramique	1199 „
Mosa	594 „
Kristalunie	715 „
<hr/>	
Te zamen aldus	4774 „

Hieronder zijn begrepen de arbeiders, die in de Afdeelingen sanitair en de muurtegelandustrie worden gebezigd.

Het rapport van het gehouden onderzoek kan niet worden overgelegd. In de eerste plaats bevat dit gegevens, die de betrokken industrieelen voor hunne concurrenten geheim wenschen te houden; in de tweede plaats komen er tal van berekeningen en toelichtingen in voor, die hunne beteekenis hebben verloren doordien aan het oorspronkelijk voornemen om voor de huishoudelijke artikelen in aardewerk, glas en porselein een gewichtsrecht voor te stellen, geen gevolg kon worden gegeven, terwijl eindelijk de ondergeteekenden niet met alle daarin opgenomen beschouwingen kunnen instemmen.

De keramische en glasindustrie buiten de Maastrichtsche valt voor het grootste deel buiten de voorziening van het ontwerp, daar zij andere dan de daarin genoemde huishoudelijke artikelen fabriceert en dan ook onder geheel andere verhoudingen werkt. Daarom is naar haar toestand geen speciaal onderzoek ingesteld.

In antwoord op eene desbetreffende vraag zij medegedeeld, dat in de in de Memorie van Toelichting vermelde opgaaft van den invoer van glaswerk respectievelijk in 1920 en 1926 alleen de huishoudelijke glasartikelen zijn begrepen.

Ter voldoening aan het verzoek, vermeld op bladz. 3 van het Voorloopig Verslag, wordt ter griffie overgelegd een uitvoerig overzicht van de in- en uitvoeren van aardewerk, porselein en glas over de jaren 1922 tot 1926, met vermelding van de landen van herkomst en bestemming. Voor het overzicht van onzen geheelen uitvoer naar de landen, waaruit wij keramische en glasartikelen betrekken, moge worden verwezen naar de Jaarstatistiek van den In-, Uit- en Doorvoer, waarin ten aanzien van alle belangrijke landen een overzicht voorkomt nopens de handelsbeweging met dat land. Een afzonderlijke opgaaft omtrent den uitvoer van sanitair aardewerk over 1926 kan niet worden verstrekt, omdat de fabrikanten sedert den aanvang van dat jaar hunne exporteurs voor elkaar en voor derden wenschen geheim te houden. Deze opgaaft over de voorafgaande jaren, evenals die van den invoer over 1922 tot 1926, vindt men in bovenbedoeld, ter griffie overgelegd, overzicht. Vermeld worde in dit verband nog, dat een bespreking van deze aangelegenheid tot de overtuiging heeft geleid, dat de uitvoerstatistiek van sanitair over de aan 1926 voorafgaande jaren niet zeer betrouwbaar is, doordien herhaaldelijk sanitair aardewerk als wit huishoudelijk aardewerk ten uitvoer is aangegeven.

Terwijl de leden, die aanvankelijk tegen het wetsontwerp eenig bezwaar hebben, blijkens het medegedeelde op bladz. 3 van het Voorloopig Verslag in het algemeen niet willen betwisten, dat een deel der keramische en glasindustrie en met name de glas- en aardewerkfabrieken te Maastricht met moeilijkheden hebben te kampen, staat het voor hen niet vast, dat die moeilijkheden te wijten zijn aan abnormale buitenlandsche concurrentie.

De tegenovergestelde meening van de ondergeteekenden blijkt uit de Memorie van Toelichting en is in het voorafgaande nader uiteengezet. Intusschen moge er op worden gewezen, dat zij de bedoelde abnormale concurrentie slechts het hoofdmoment van de huidige moeilijkheden genoemd hebben, hetgeen insluit dat andere oorzaken hun aandeel kunnen hebben gehad. Of aan de achterlijkheid der technische inrichting in dit verband een groote plaats moet worden gegeven, is minstens twijfelachtig. De eerst- ondergeteekende heeft, naar aanleiding van een ontvangen rapport, destijds doen uitkomen dat ook aan deze zijde der zaak aandacht gewijd moest worden, maar daaraan terstond toegevoegd dat de zaak nader onderzocht moest worden. Hiervoor bleek reden te bestaan. Het is uiteraard mogelijk, en ook verklaarbaar, dat bij de sterk dalende conjunctuur, en onder den indruk van de elkaar snel opvolgende ongunstige verschijnselen, meer dan één fabrikant in de latere jaren heeft besloten een kostbare vernieuwing van een of ander hulpmiddel nog uit te stellen. Maar over het algemeen is niet de indruk verkregen, dat technische achterlijkheid het concurrentievermogen heeft geschaad. Dat bij de glasindustrie te Maastricht geen enkele moderne machine aanwezig is, kan worden tegengesproken. Wel worden daar geen glasblaas- machines gebruikt. Deze zijn voor fabrieken, die huishoudelijk glas in de meest verschillende soorten en vormen maken, niet geschikt. De productiewijze te Maastricht is dezelfde als in welke andere glasfabriek ook, die dezelfde artikelen maakt, o. a. als in de fabriek te Val St. Lambert bij Luik. Omtrent de doelmatigheid van nieuwere systemen is uiteraard, vooral in den aanvang, vaak verschil van gevoelen mogelijk. Zoo moge b.v. aan een schrijven van den technischen leider der Kristalunie te Maastricht, ontvangen in den loop van Juni 1927, het volgende worden ontleend: „In de afgelopen week van 5—11 Juni bezichtigde één van de bekendste glastechnikers onze fabriek. De fabriek op zich zelf vond hij ruim en goed opgezet, de verschillende werk- lokalen systematisch ten opzichte van elkaar gerangschikt en den geheelen productiegang rationeel. Omtrent de ovens gaf hij te kennen, dat er wel is waar nieuwere systemen bestonden, maar dat hij niet onmiddellijk zou durven beweren, dat die beter of liever economischer waren, gezien de wijze, waarop de afwarmte bij onze ovens nog werd uitgenut door den opgebouwen koel- oven.”

Of door „consulting engineers” wel eens een onderzoek naar de geheele bedrijfsleiding is ingesteld geworden, is den ondergeteekenden niet bekend. Wel staat de glasfabriek voor moderne bedrijfsorganisatie en administratie in voortdurend contact met het Laboratorium voor glastechniek van de Technische Hoogeschool te Karlsruhe en raadpleegt zij ook andere deskundigen op technisch en administratief gebied.

Ten slotte moge worden opgemerkt, dat, zoover vernieuwing noodig is, de verademing, die dit ontwerp zal geven, daartoe de gelegenheid en den prikkel zal bieden.

Na de technische achterlijkheid wordt in het Voorloopig Verslag de commercieele achterlijkheid behandeld. Hier wordt als bewijs aangevoerd wat de heer F. VAN DE WALLE in een vergadering heeft meegedeeld omtrent de levering van keramische artikelen voor de installatie van het „Troelstra-oord”. Dat door misverstand vaak legendes ontstaan, wordt door deze geschiedenis weer bevestigd. Deze legende is al zeer spoedig achterhaald door een openhartig schrijven van den heer VAN DE WALLE aan de directie van „de Sphinx”, waarvan iets verkort ook in de pers mededeeling werd gedaan. De schrijver zet in dien brief uiteen, dat „hier een misverstand bestaat”, waardoor hij „verkeerde conclusies” getrokken heeft, en doet uitkomen waaraan een en ander te wijten was. „Nu wellicht van de zijde van tegenstanders van steunmaatregelen voor de Maastrichtsche industrie (zijn) mededeeling tegen een eventueel verhoogen van het invoertarief wordt gebruikt”, gaf hij vrijheid aan zijn schrijven publiciteit te geven.

Ten einde de achterlijkheid der Maastrichtsche fabrieken nader toe te lichten, wordt in het Voorloopig Verslag eene vergelijking getrokken tusschen de „Porceleyne Flesch” en eerst-

Tijdelijke verhooging van het invoerrecht op huishoudelijk aardewerk, porselein en glaswerk en op enkele soorten tegels.

bedoelde aardewerkfabrieken. Deze vergelijking gaat mank, omdat de Delftsche fabriek zich steeds heeft gespecialiseerd op het vervaardigen van voorwerpen met eene zekere kunstwaarde, terwijl de Maastrichtsche fabrieken hoofdzakelijk zijn ingericht op de productie van voorwerpen voor dagelijksch huishoudelijk gebruik.

Met betrekking tot de op bladz. 4 van het Voorloopig Verslag onder *a* tot en met *e* gemaakte opmerkingen moge het volgende dienen:

Ad a. Het aantal werkelozen in de Maastrichtsche industrie is niet onder bepaalde cijfers te brengen, omdat de afgevoelden voor een deel tijdelijk werk vinden in België en dus dit aantal voortdurend wisselt. Een juist inzicht in de malaise, aan welke bestaan de hier aan het woord zijnde leden twijfel uitspraken, geven echter de volgende cijfers:

In de Maastrichtsche aardewerkfabrieken verhoudt zich:

het aantal ovens *gebrand* in 1912 tot dat in 1926 als 100 : 50;

de productie in 1912 tot die in 1926 als 100 : 50;

de binnenlandsche afzet in 1912 tot die van 1926 als 100 : 53.

In de proceleinfabriek te Maastricht verhoudt zich:

het aantal ovens *gebrand* in 1912 tot dat in 1926 als 100 : 30;

de productie in 1912 tot die in 1926 als 100 : 45;

de binnenlandsche afzet in 1912 tot die van 1926 als 100 : 40.

In 1912 waren in de Maastrichtsche glasfabriek 8 ovens *in gebruik*, in 1926 2, die echter, aangezien gedurende de laatste jaren met 2 ploegen wordt gewerkt, zijn gelijk te stellen met 3 ovens van vroeger.

De productie in die fabriek in 1912 verhoudt zich tot die in 1926 als 100 : 40.

De binnenlandsche afzet aan glas in 1912 verhoudt zich tot die in 1926 als 100 : 50.

Omtrent productie, binnenlandsche afzet en het aantal ovens *gebrand* in de twee Maastrichtsche fabrieken, die wandtegels vervaardigen, kunnen geen gegevens worden verstrekt, omdat in de Sphinx voor den aanmaak van tegels geen afzonderlijke ovens worden gebruikt.

Ad b. Niet alleen de invoer van wit porselein en aardewerk, doch ook die van andere keramische artikelen, had na 1923, het jaar der hyper-inflatie in Duitschland, afgenomen moeten zijn. Dat dit niet, althans niet over de geheele lijn, het geval geweest is, duidt er op, dat na de stabilisatie van de Mark andere buitengewone omstandigheden hebben medegewerkt om den invoer te prikkelen. In dit verband verdient de aandacht dat, al moge de invoer van wit porselein van 686 ton in 1922 zijn teruggelopen tot 361 ton in 1926, de gezamenlijke invoer van wit en gekleurd porselein van 6687 ton in 1922 is gestegen tot 7295 ton in 1926.

Ad c. Omtrent den uitvoer van wit aardewerk is om de boven aangegeven reden de statistiek een min betrouwbare maatstaf. Ten aanzien van gekleurd aardewerk is de verhooging van den uitvoer, indien men althans, evenals in het Voorloopig Verslag met betrekking tot den invoer is gedaan, uitgaat van 1923, van geene beteekenis. Beschilderd aardewerk (faience of kunstaardewerk) wordt te Maastricht nagenoeg niet geproduceerd.

Ad d. Ten aanzien van dit punt moge verwezen worden naar bladz. 6 van deze Memorie.

Ad e. De onderstelling, ten aanzien van dit punt gemaakt op blz. 12 van het Voorloopig Verslag, is aan de ondergeteekenden juist gebleken.

Aangezien verschillende der hier bedoelde jaarverslagen niet worden gepubliceerd, kan aan het verzoek om overlegging niet worden voldaan.

De voorbeelden, op bladz. 5 van het Voorloopig Verslag aangevoerd ten bewijze dat de arbeidsgelegenheid zich sedert kort in verschillende onderdeelen der betrokken industrieën uitbreidt, zouden de ondergeteekenden in hooge mate verheugen, zoo zij volkomen juist waren en als teeken van een blijvende opleving mochten worden begroet. Helaas kunnen zij dat vertrouwen niet voeden. Het aantal dagen, dat per week gewerkt wordt, is aan voortdurende schommelingen onderhevig geweest, ook in verband met het ontslag van arbeiders. Dat er van groot geslepen glas voldoende bestellingen zijn, kan allerminst worden bevestigd. Dat de fabriek der „Société Céramique” niet op de hoogte van den tijd is, blijktens het feit dat, zoo er verzuimd moet worden, men alleen degenen, die op de oude fabriek werken, laat verzuimen, is een opmerking, die getuigt van gemis aan inzicht in de moderne technische outillage. Immers in de nieuwe fabriek wordt sanitair aardewerk vervaardigd met een tunneloven, die steeds op volle capaciteit moet werken of geheel stil gelegd moet worden.

De bedoeling van de volgende alinea van bladzijde 5 is niet zeer duidelijk. Eerst wordt aan de hand van een artikel in een der bladen te kennen gegeven, dat de Maastrichtsche industrie slechts „ouderwetschen rommel” levert; daarna worden eenige staaltjes gegeven van hyper-moderne paraatheid. Beide uitlatingen — verbonden door een „reeds zijn er teekenen die op verbetering wijzen” — schijnen een voor het ontwerp niet gunstige strekking te hebben. Een feit is intusschen, dat de Maastrichtsche industrie ten behoeve van de Nederlandsche afnemers oudere modellen en dessins blijft aanhouden, ten einde op eerste aanvraag gebroken voorwerpen te kunnen vervangen of onvoldoende voorraden te kunnen aanvullen, maar daarnaast voortdurend nieuwe modellen in omloop brengt, op ruimer schaal zelfs dan de enkele in het Voorloopig Verslag genoemde voorbeelden zouden doen vermoeden.

Het is de vraag, of de inlichtingen, ingewonnen bij verscheidene grossiers in porselein en aardewerk omtrent het grootere debiet ten onzent van de Nederlandsche artikelen boven de buitenlandsche, steeds met volkomen objectiviteit gegeven zijn kunnen worden. Dat een deel van het publiek de betere kwaliteit van het Maastrichtsche product verkiest, valt niet te ontkennen. Maar de groote massa der gebruikers let slechts op den prijs, — al is vaak goedkoop duurkoop, — vooral omdat men de kwaliteit der waar niet kan beoordeelen. Het aardewerk en porselein komen als „uitschot” en „Schmelzbruch” bij wagonladingen het land binnen en verontrusten voortdurend de markt van het normale artikel. Het is een belang voor elken fabrikant, ook voor den buitenlandschen, dat niet in dezelfde stad zijne prima waar met het uitschot van dezelfde vormen en dessins te koop wordt aangeboden. Vandaar dat de voorkeur er aan gegeven wordt die uitschotpartijen te exporteeren. Dit nu geschiedt door buitenlandsche fabrieken in belangrijke hoeveelheden naar Nederland, aangezien de specifieke rechten, die in andere landen worden geheven, een slagboom vormen voor den import van minderwaardig goed.

Op de beschouwingen door enkele leden gehouden, zooals die zijn vermeld in de eerste alinea van bladzijde 6 van het Voorloopig Verslag, komt het den ondergeteekenden voor dat zij niet behoeven in te gaan. Zij ontkennen immers niet, dat door ons stelsel van handelspolitiek de Nederlandsche industrie zich goed heeft kunnen handhaven en zelfs aanzienlijk uitbreiden. Evenmin willen zij de mogelijkheid afwijzen, dat zonder schade voor het algemeen belang bepaalde industrieën verdwijnen. Slechts nemen zij het standpunt in, dat de nationale industrie te Maastricht in stand behoort te blijven, zoo dit — wat zij aannemen — mogelijk is door haar met een zeer tijdelijke voorziening over het doode punt heen te helpen.

De feiten, waarop de Regeering haar oordeel baseert, dat de hoofdoorzaak der moeilijkheden van de Maastrichtsche industrie gelegen zijn in levering door het buitenland tegen prijzen, welke tot op of beneden den kostprijs dalen, zijn in deze Memorie reeds te berde gebracht. Waar zij in dit verband heeft gesproken van kostprijs, heeft zij het oog op den buitenlandschen kostprijs.

Tijdelijke verhooging van het invoerrecht op huishoudelijk aardewerk, porselein en glaswerk en op enkele soorten tegels.

Niet ingezien kan worden, dat er strijd bestaat tusschen de opmerking in de Memorie van Toelichting, dat de levering beneden kostprijs door het buitenland een gevolg is van overproductie, en deze andere, dat die levering een tijdelijk karakter draagt. Dat overproductie een verschijnsel van duurzamen aard zou moeten of ook maar kunnen zijn, ware een stelling die zeker weinigen voor hun rekening zouden nemen.

De cijfers, die in het Voorloopig Verslag meegedeeld worden omtrent zes Nederlandsche fabrieken van verpakkingsglas, waarin alleen ten gevolge van moderniseering met een derde deel der vroegere arbeiders een ongeveer even groote productie werd verkregen, wettigen niet de conclusie, dat de Maastrichtsche fabrieken onvoldoende gemoderniseerd zijn. Het is bekend, dat b.v. flesschen zeer goed machinaal kunnen worden geblazen, doch dat de vervaardiging van huishoudelijk glas nog steeds handenarbeid vordert.

Indien in de Deutsche porseleinindustrie de werkeloosheid tot 21 pct. is opgelopen, dan is dit een gevolg van de daar bestaande overproductie.

De in de eerste alinea op bladz. 7 van het Voorloopig Verslag gedane vraag moet, naar de ondergeteekenden meenen, ontkennend worden beantwoord.

De vraag, of de voorgestelde verhooging wel voldoende zal zijn, kan in een geval als dit steeds gesteld worden. Bij de beoordeeling van het cijfer mag niet uit het oog verloren worden de strekking van het ontwerp. Beoogd wordt niet een blijvende maatregel, waarop de industrieën zouden kunnen gaan leunen, maar een korte verademing, waarna zij straks gesterkt op den ouden voet de concurrentie zullen kunnen hervatten. Onder die omstandigheden zou een hooger cijfer dan volstrekt noodzakelijk is, bedenkelijk zijn.

Een gevaar, dat de Nederlandsche industrie van verpakkingsglas zou loopen, doordien de buitenlandse fabrikanten van verpakkingsglas, door de belemmering van den invoer van huishoudelijk glas, zouden worden geprikkeld den export van eerstgenoemd glas uit te breiden, kan de Regeering niet zien. Afgezien van het feit, dat de buitenlandse fabrieken, die verpakkingsglas produceeren, in het algemeen geen huishoudelijk glas aan de markt brengen, worden bovendien ook zonder den onderstelden prikkel wel alle krachten ingespannen om aan den export uitbreiding te geven.

Dat aandrang om ook andere industrieën te beschermen, niet zal uitblijven, kan gereedelijk worden toegegeven. Die aandrang is er reeds, en was er reeds vóór de indiening van dit ontwerp. De Regeering wijst dien af op vele der gronden, in de eerste paragraaf in het Voorloopig Verslag — ten onrechte tegen dit ontwerp — aangevoerd. Zij zal in die afwijzing ook in de toekomst sterk staan, zolang niet aangetoond wordt de aanwezigheid van een gelijksoortig geval, waarin voorziening door een gelijksoortigen tijdelijken noodmaatregel mogelijk en wenschelijk is.

Het gevaar van represaillemaatregelen wordt in het onderhavige geval gering geacht. Een eenvoudige verwijzing naar den staat op bladzijde 2 dezer Memorie, in het bijzonder ook naar het in dien staat vermelde invoerrecht in die landen waaruit dan vooral represaille zou dreigen, zegt in dit opzicht voldoende. Het is niet te verwachten, dat men in die landen deze tijdelijke voorziening zal beschouwen als een maatregel, met het oog waarop eenige tegenmaatregel gerechtvaardigd zou zijn. Overigens moge ten dezen verwezen worden naar het op bladz. 13 van het Voorloopig Verslag door de voorstanders van het ontwerp aangevoerde.

Waar in de Memorie van Toelichting werd verklaard, dat prijsverhooging niet waarschijnlijk is, daar sloeg dit op de prijzen der inheemsche artikelen. Deze prijzen zullen zelfs kunnen dalen, terwijl toch het ontwerp zijn doel bereikt, doordien de algemeene onkosten, die thans op een betrekkelijk kleine productie drukken, over een groteren omzet zullen kunnen worden omgeslagen. Er werd reeds de aandacht op gevestigd, dat de Maastrichtsche fabrieken lang niet op volle capaciteit werken.

Zoo hierin verbetering intreedt, zal dit aan den kostprijs per eenheid en dus ook aan den verkoopprijs ten goede komen.

De vraag op welk percentage der waarde het minimumrecht ad f 3 per 100 kilogram netto voor het goedkoopste aardewerk neerkomt, is met volstreekte zekerheid niet te beantwoorden. Indien men uitgaat van den gemiddelden prijs, waarvoor in 1926 wit aardewerk is ingevoerd, dan komt men tot de conclusie, dat het minimumrecht niet meer dan 11 percent van die waarde zou bedragen. Er worden echter uitschotpartijen ingevoerd, die belangrijk beneden de gemiddelde waarde worden aangegeven. Een ter zake tijdens de voorbereiding van dit wetsontwerp ingesteld onderzoek heeft geleerd, dat van 10 partijen wit aardewerk er 2 werden aangegeven respectievelijk tegen f 15,50 en f 19,40 per 100 kilogram netto; van 58 partijen gekleurd aardewerk eveneens 2 partijen tegen respectievelijk f 19,30 en f 17; van 5 partijen wit porselein, 2 tegen f 13 per 100 kilogram netto, terwijl alle gecontroleerde partijen gekleurd porselein eene hoogere waarde dan f 20 per 100 kilogram netto vertegenwoordigden.

Wanneer ook de Regeering aan het eind dezer paragraaf mag resumeeeren, dan zou zij het vertrouwen willen uitspreken, dat de leden, die aanvankelijk bezwaar tegen het ontwerp hadden, na het voorafgaande op menig punt zullen zijn gerustgesteld. Een experiment wordt met het ontwerp niet beoogd. Economische schade noch wangunst kan het wekken. En evenzeer als de schoenenindustrie na den tijdelijken stut van eenige jaren geleden nog even „bemind” was als tevoren, zal dit met de Maastrichtsche industrie het geval zijn.

Dat boven de voorziening van het ontwerp zou zijn aan te bevelen steun aan de industrie in den vorm van kapitaalverschaffing door renteloze voorschotten, kan allerminst worden beaamd. Zoo van consequenties gesproken mag worden, zouden ze op dien weg onafzienbaar zijn. Over het nut van invoerrechten voor de beschermde industrieën kan men nog van meening verschillen, maar renteloos kapitaal kunnen alle gebruiken. De wilde jacht, die hiermee geopend zou worden, leert men wel het best kennen, als men inzage neemt van de aanvragen, die nog zijn ingekomen jaren nadat deze oorlogsuitwas was afgesneden, en waarin steeds een beroep werd gedaan op wat in de donkere jaren bij uiterste noodzaak nu en dan door den Staat was gedaan. Wij moeten dien weg niet weer op. Het financieren van particuliere bedrijven behoort niet tot de taak van den Staat, maar tot die van de Banken. En het subsidiëren in den vorm van renteloos crediet, nog wel van bepaalde bedrijven individueel, ware nog minder te verantwoorden.

Alleen in den vorm van dusgenaamde exportcredieten verleent de Staat thans op dit gebied nog zijn medewerking. Door de daarbij gestelde, op commercieelen voet ingerichte voorwaarden wordt hiervan echter slechts een zeer matig gebruik gemaakt. Verder behoort naar het inzien van de ondergeteekenden niet te worden gegaan. Zij vermoeden trouwens, dat, wanneer concrete voorstellen in die richting ter tafel kwamen te liggen, de nadeelen en gevaren wel zóó duidelijk zouden blijken, dat zij, die tegenwoordig meermalen in geschrifte aanbevelen met dezen Beëlzebub den duivel der protectie uit te drijven, neiging zouden gevoelen zich nader te beraden.

§ 2. Het was de Regeering aangenaam, uit deze paragraaf van het Voorloopig Verslag te vernemen, dat vele leden zich met het ontwerp kunnen vereenigen.

Dat het eerst nu werd ingediend, is een bewijs van de groote voorzichtigheid die ten dezen door de Nederlandsche Regeering wordt betracht.

Ook de ondergeteekenden beschouwen den onderhavigen maatregel in hetzelfde licht als het Schoenenwetje en ontkennen dus, dat een steun als de voorgestelde noodwendig steun ook aan andere industrieën met zich brengt.

De conclusie, waartoe het rapport van den Nijverheidsraad is gekomen ten aanzien van de werking van het Schoenenwetje, is zoover de gegevens der Regeering strekken juist.

Tijdelijke verhooging van het invoerrecht op huishoudelijk aardewerk, porselein en glaswerk en op enkele soorten tegels.

De meer ingrijpende maatregel van een tijdelijk invoerverbod met contingentteering was in dit geval niet noodig om het doel te bereiken, en daarom voor de Regeering uitgesloten. Na de jongste conferentie te Genève, die tot een daad leidde waarbij de Regeering zich onvoorwaardelijk aansluit (zie bladz. 1 van deze Memorie), zou hij bovendien onmogelijk zijn.

Ter beantwoording van de vraag, of de Regeering bij aanneming van dit ontwerp aan de vijf door het Nederlandsch Vakverbond in zijn resolutie van 13 Maart jl. gestelde voorwaarden voldaan acht, moge het volgende dienen.

In zake de oorzaken van de malaise worde verwezen naar bladz. 8 dezer Memorie.

Het aanhangige voorstel zal niet leiden tot een algemeene tariefsverhoging.

De bedrijven zullen vollediger en naar alle waarschijnlijkheid op volle capaciteit kunnen werken.

Daar elke prijsverhoging van het inheemsche product, bij het voorgestelde recht, den invoer weer sterk zou prikkelen, zal het publiek inderdaad tegen die prijsverhoging beschermd zijn. Ook hier ligt een voordeel in vergelijking met een invoerverbod met contingentteering.

Voor tegenmaatregelen, welke ons economisch leven zullen benadeelen, behoeft geen vrees te bestaan. Verwezen worde naar bladz. 11 dezer Memorie.

Naar aanleiding van eene desbetreffende vraag kan worden medegedeeld, dat het gebruik van glas, aardewerk en porselein per gezin in Nederland wordt geschat op f 10 per jaar. In het nummer van 10 Maart 1927 van het meer aangehaalde tijdschrift de *Spreksaal* wordt de waarde van het porselein, dat in Duitschland per jaar per hoofd van de bevolking wordt gebruikt, op 1 Mark geschat.

In antwoord op de laatste vraag in deze paragraaf gesteld, moge er aan worden herinnerd, dat de publicatie van het ambtelijk rapport omtrent de werking van het Schoenenwetje bereids in uitzicht is gesteld.

§ 3. Het is aan de ondergeteekenden niet duidelijk, waarom in den gedachtengang, waarvan bij het ontwerpen der regeling is uitgegaan, een differentieel tarief juist zou zijn dan een uniform tarief, noch waarom, zocals andere leden meenden, juist in deze materie een dubbel tarief nuttig zou zijn.

Artikelen.

Artikel I. Het ontwerp beoogt uitsluitend eene verhoging van het invoerrecht voor wandtegels, als hoedanig dubbel hard gebakken tegels niet worden gebezigd. Bovendien is naar de meening der deskundigen moeilijk eene alleszins nauwkeurige omschrijving te geven van hetgeen onder een dubbel hard gebakken tegel wordt verstaan.

Omtrent de bloempottenfabricage is reeds in de Memorie van Toelichting gesproken. De moeilijkheden waarin de industrie der asbest-cementplaten verkeert, zijn den ondergeteekenden bekend. Vast staat, dat voor deze industrie niet in alle opzichten de bijzondere omstandigheden gelden, die aan de voorziening van het wetsontwerp ten grondslag liggen.

Uit de opsomming van hetgeen volgens het wetsontwerp onder huishoudelijk glaswerk wordt begrepen, blijkt dat verlichtingsglas, noch inmaak- en verpakkingsglas door het verhoogde recht getroffen zullen worden.

Artikel II. Ter voldoening aan den wensch in het Voorloopig Verslag is thans eene aanvulling van dit artikel ontworpen in den geest van artikel 4 van de thans vervallen wet van 30

November 1922 (*Staatsblad* n°. 641), waarbij het invoerrecht op sigaren werd verhoogd.

Artikel III. Indien deze wet in werking zou treden op den dag volgende op dien harer afkondiging, zouden zeer zeker vele partijen door het verhoogde invoerrecht worden getroffen, die kort voor dien ter verzending zijn gebracht. De ondergeteekenden zouden zulks in strijd achten met de billijkheid.

Het ontwerp is voorts nog op een enkel punt gewijzigd, ten einde twijfel uit te sluiten omtrent de vraag, of vaste waschbakken en enkele andere voorwerpen, die onder sanitair aardewerk worden gerekend, door het hoogere recht zullen worden getroffen.

Eene Nota van Wijzigingen, waarin de voorgestelde veranderingen zijn opgenomen, vergezelt deze Memorie.

De Minister van Financiën,

DE GEER.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

BEELAERTS VAN BLOKLAND.

De Minister van Arbeid,

Handel en Nijverheid,

J. R. SLOTEMAKER DE BRUINE.

De Minister van Binnenlandsche Zaken

en Landbouw,

J. B. KAN.

204. 6.

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

(Ingezonden bij brief van 23 Januari 1928.)

In het wetsontwerp worden de volgende wijzigingen gebracht:

In het in artikel I opgenomen artikel 43*bis* wordt in onderdeel I, sub *b*, tusschen de woorden „voorwerpen” en „waarvan” ingelascht: — zoogenaamde fonteintjes en waschbakken voor stroomend water, ondersteken en dergelijke hieronder niet begrepen —.

Aan artikel II wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

Onze Minister van Financiën kan deze wet buiten toepassing laten ten aanzien van goederen, ingevoerd binnen twee maanden na hare inwerkingtreding, indien ten genoegen van dien Minister blijkt, dat zij zijn geleverd ter uitvoering van eene overeenkomst welke vóór 9 November 1927 is tot stand gekomen.

In artikel III wordt in plaats van „artikel II” gelezen: artikel II, eerste en tweede lid.